

לעלו נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
תנצב"ה

שקלא וטריא

סכום על דף היומי

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
(משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

הידושין עח

(קושיה) חלל שנשא ישראלית יוכיח?

וחזר הדין לא ראי זה כראי זה:

הצד השווה שבהן שאינן ברוב הקהל שכן או יצירתו או ביאתו בעבירה אף אני אביא את הגר שאינו ברוב הקהל ובתו פסולה.

(דחיה) מה להצד השווה שבהן: שכן יש בהם צד עבירה.

(תירוץ) אימא מצרי ראשון שנשא מצרית ראשונה שבתו שניה ופסולה עד דור שלישי

יוכיח שלמרות שאין בביאתו עבירה מ"מ בתו פסולה.

(תירוץ) מה למצרי ראשון שכן אינו ראוי לבא בקהל?

(תירוץ) חלל יוכיח. וחזר הדין-

הצד השווה שבהן שאינן ברוב קהל, או יצירתו בעבירה, או אינו ראוי לבא בקהל, ובגר

שבא מטפה פסולה ובתו פסולה, אף אני אביא את הגר שאינו ברוב קהל ובתו פסולה.

ואין להפריך להצד השווה שבהן שכן פוסלים את האשה מכהונה בביאתם - שרבי יהודה גר נמי פוסל בביאתו ומייתי לה במה הצד מהאי דינא.

[משנה] בת גר לכהן - ביאור השיטות

נתבאר במשנה שלוש שיטות לגבי בת גר האם כשרה, ומתי כשרה לכהונה. ובנוסף יבואר שיטת רביעית (רשב"י), המקילה מכולן (היא עצמה). וכולם למדו ממקור אחד: מהפסוק בנביא יחזקאל לגבי כהן גדול והדיוט. כדלהלן:

תניא רבי שמעון בן יוחי אומר גירות פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה שנאמר וכל הטף בנשים החיו לכם והלא פינחס היה עמהם ורבנן החיו לכם לעבדים ולשפחות.

וכלן מקרא אחד דרשו-

[כ"ג] ואלמנה וגרושה לא יקחו להם לנשים כי אם בתולות מזרע בית ישראל [כנה הדיוט] והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו:

א. רבי יהודה- בת גר פסולה אפילו מישראלית.

סבר עד דאית כל עיקר זרע מישראל. דהיינו האב.

ב. רבי אליעזר בן יעקב- אם יש צד אחד מישראל (אב או אם) כשרה.

סבר מזרע ואפילו מקצת זרע דהיינו אפילו זרע כחוש (אם) כגון גר עם ישראלית.

ג. רבי יוסי- גר שנשא גירות כשרה רק שתהא הורתה ולידת הבת בגירותה.

סבר מי שנזרעו הורתה בישראל.

ד. רבי שמעון בן יוחי- אפילו גירות עצמה בלבד שלא ראוייה לביאה בגיותה.

סבר מי שנזרעו צמחו בתוליה כשמבא לכלל בישראל, דהיינו כשנעשית בת ג' שנים.

[עד כאן דף עח עמוד א]

אמר ליה רב נחמן לרבא האי קרא רישא בכנה גדול וסיפא בכנה הדיוט^{רפ} הרי לא

מפורש בפסוק שדיבר בשני בני אדם?

אמר ליה אין - מוכיח שכן מצינו עוד דוגמה לזה.

דכתיב ונר מנורה אלהים טרם יכבה ושמואל שוכב בהיכל ה',

והלא אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד?

אלא נר אלהים טרם יכבה בהיכל ה' ושמואל שוכב במקומו.

עתה חוזר ומבאר עוד פרט מחוסר הבנה מהפסוק למעלה. כדלהלן:

והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו - אלמנה מכהן אין אלמנה מישראל לא?

(תירוץ) הכי קאמר והאלמנה אשר תהיה אלמנה אפילו מישראל, משאר מכהן שאינן

כ"ג יקחו.

הואיל ואין חללה אלא מאיסורי כהונה, לומד רב אשי חידוש דין כדלהלן:

אמר רב אשי הילכך, כהן הבא על אחותו:

זונה משוי לה שאם בא עליה כהן אחר הוא לוקה.

חללה לא משוי לה כהן שני שבא עליה אינו לוקה משום חללה.

חזר הוא או אחר ובא עליה שהיא כבר זונה: עשאה חללה.

מספר מלקות על ביאת כ"ג באלמנה

אמר רב יהודה כהן גדול באלמנה לוקה שתיים: [ה"ה בכנה הדיוט בגרושה וחללה -

שכ"ג והדיוט נלמדים אחד מהשני.]

אחת משום לא יקח בשעת הקידושין ואחת משום לא יחלל שחילל אותה.

(קושיה) ולילקי נמי משום לא יחלל זרעו.

בשלא גמר ביאתו שאין חילול זרע ורק לגבי ביאה בהעראה מתחייב.

(קושיה) מתיב רבא אלמנה וגרושה לוקה משום שני שמות - משמע שהוא משום

אלמנה וגרושה בלבד אך משום 'לא יחלל' לא.

(תירוץ) לא שני שמות על זה אלמנה ושני שמות על זה גרושה.

אי הכי אימא סיפא: גרושה וחלוצה אינו חייב אלא על אחת בגרושה גם מתחייב

בשני שמות, אבל החלוצה לא, שהיא אסורה מדרבנן?!

(תירוץ) ה"ק אינו חייב אלא על אחת על שם גרושה וכל החיובים התלויים בה, ולעולם שני שמות.

(קושיה) וחלוצה דרבנן?!

והתניא גרושה אין לי אלא גרושה, חלוצה מניין תלמוד לומר ואשה,

(תירוץ) מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא.

איסורי כהונה - אימתי לוקה: בשעת ביאה או בשעת קידושין

א. אביי-

קידש: לוקה משום לא יקח שמהלשון משמע שהוא בשעת הקנין (קידשה).

בעל: לוקה משום לא יחלל.

ב. רבא-

בעל אחרי הקידושין: לוקה, לא בעל אינו לוקה - משום דכתיב לא יקח ולא יחלל:

מה טעם לא יקח משום לא יחלל.

להלן מקרים שיוצאים מן הכלל:

ומודה אביי בישראל במחזיר גרושתו שאם קידש ולא בעל שאינו לוקה - לקחתה

קידושין להיות לו לאשה ביאה אמר רחמנא והא ליכא.

ומודה רבא בכנה גדול באלמנה שאם בעל ולא קידש שלוקה - ולא יחלל זרעו

בעמיו אמר רחמנא והרי הוא חילל.

המקרים המופיעים למעלה הם של פסולות כהונה, ואם בעל ולא קידש לכ"ע חייב,

ונחלקו בקידושין גרידא. אכן יש איסורים שרק על ידי קידושין לוקה:

ושניהם מודים: במחזיר גרושתו שאם בעל ולא קידש: שאינו לוקה - דרך

ליקוחין^{רפ} אסרה תורה -לא יוכל שוב לקחתה' כתוב.

[משנה] רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל

בברייתא להלן יבואר דינו של רבי יהודה שלמד מבנין אב משאר הפסולים (חלל, אלמנה

לכ"ג, חלל ומצרי).

תניא רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר. והדין נותן:

מה חלל שבא מטפה כשרה, בתו פסולה מקיש זרעו לו לעיל (עז), גר שבא מטפה

פסולה אינו דין שבתו פסולה?!

(דחיה) מה לחלל שכן יצירתו בעבירה? אך גוי בגויה אין עיבורם באיסור.

(תירוץ) כהן גדול באלמנה יוכיח - שאין יצירתו בעבירה, בתו פסולה.

(דחיה) מה לכהן גדול באלמנה שכן ביאתו בעבירה אבל גר אין עבירה בביאתו.

^{רפ} תוספות ד"ה מ"ט דרך ליקוחין אסרה תורה. פ"י דלא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה כתיב ה"ג בקונט' ול"ג דרך הויה אסרה תורה לפי דמהאי קרא דהויה מפיק לעיל דבעי ביאה להתחייב המחזיר גרושתו והשתא הויה מפיק מינה שאין חייב במחזיר גרושתו אלא א"כ קידש ושמא י"ל דנוכל לגרוס דרך הויה אסרה תורה לפי דלעיל דריש ליה מלאשה דמשמע דרך של אישות דהיינו ביאה והכא דריש מלהיות דמשמע הויה שהן קידושין:

ניתן לקבל את סיכומו 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

הידושין עח

תניא נמי הכי מכה יקחו משאר כהנים יקחו.

למדנו לעיל דעת רבי יהודה הסובר שלכהונה צריך להיות מן האב מכל הצדדים
מישראל, ודורש את הפסוק הזה באופן שונה כדלהלן:

רבי יהודה אומר אלמנה מן אדם המשיאים שראוי להינשא בתו לכהונה יקחו.
רבי יהודה לטעמיה דאמר בת גר זכר כבת חלל זכר כל שאתה נושא בתו אתה
נושא אלמנתו וכל שאי אתה נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו:

הלכה

א. **אמר רב המנונא משמיה דעולא הלכה כרבי יוסי-** שאומר אף גר שנשא

גיוורת בתו כשרה.

וכן אמר רבה בר בר חנה הלכה כרבי יוסי ומיום שחרב בית המקדש נהגו כהנים
סילסול מעלה בעצמן כרבי אליעזר בן יעקב.

ב. **אמר רב נחמן אמר לי הונא: בא לימלך מורים לו כרבי אליעזר בן יעקב,**
נשא אין מוציאים אותה ממנו כרבי יוסי.

מתניתין

א. **האומר בני זה ממזר אינו נאמן.**

ואפילו שניהם מודים על העובר שבמעיה ממזר הוא אינם נאמנים.

ב. **רבי יהודה אומר נאמנים:**

גמרא

מאי ואפילו שניהם מה הרבנותא ברישא שאב בלבד אומר?

(תירוצ) לא מיבעיא איהו אב **דלא קים ליה** אם ממנו נתעברה, **אלא אפילו איהו** אם
דקים לה, לא מהימנא.

הגמרא מבארת עוד הבדל שיש במשנה: ברישא מדובר שכן כבר נולד, ובסיפא מדובר
שהוא עדיין במעי אימו, כדלהלן:

ולא מיבעיא היכא דאית ליה חזקה דכשרות שנו **דלא מהימני, אלא אפילו עובר**
נמי דלית ליה חזקה דכשרות לא מהימני.

[משנה] רבי יהודה אומר נאמנים

כדתינא יכיר יכירנו לאחרים-

א. **מכאן אמר רבי יהודה נאמן אדם לומר זה בני בכור וכשם שנאמן אדם לומר**
זה בני בכור כך נאמן אדם לומר זה בן גרושה וזה בן חלוצה.

ב. **וחכמים אומרים אינו נאמן** אך לגבי בכור מודים שנאמן.

בשלמא לרבי יהודה היינו דכתיב יכיר אלא לרבנן יכיר למה לי?

(תירוצ) בצריך הכירא כגון שבא ממדינת הים שלא הוחזק לנו בבכור.

למאי הלכתא? כלומר מדוע הוצרך פסוק לזה:

(תירוצ) לתת לו פי שנים.

(קושיה) פשיטא? למה לי קרא? מגו דאי בעי מיתבא ליה מתנה, מי לא יהבי
ליה?!

(תירוצ) בנכסים שנפלו לאחר מיכן רפ"ט שאין לו מיגו, שאין אדם מקנה דבר שלא בא
לעולם, ולמרות זאת, התורה האמינתו.

ולרבי מאיר דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: שנפלו לו כשהוא גוסס לאחר
שהעיד כן, שאם נפלה לו ירושה בעת הזאת הבן יורש. ובזה אין מיגו שמודה רבי מאיר שבעת
שבאו לעולם אינו בר מתנה.

[עד כאן דף עח עמוד ב]

דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיא אבל בעלמא לא ומ"מ קשה דאמרי' בפ' מי שאחזו (גיטין דף ע:)
שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו ותנו גט לאשתי יכתבו ויתנו ואין לך גוסס גדול
מזה שבדאי ימות ... אלמא דגוסס כל דבריו קיימין לכן נ"ל דודאי גוסס דבריו קיימין והכא גבי
מתנה היינו טעמא דמתנתו אינה כלום משום דמסתמא גוסס אינו יכול לדבר אבל אם היה
מדבר פשיטא דדבריו קיימין והא דנקט גוסס ולא נקט חולה שנשתתק משום דמסתמא יתרפא
ואז יהא בידו להקנות אבל גוסס אין רגילות שיתרפא וחולה נמי שנשתתק והרכין בראשו דבריו
קיימין [ה"ה גוסס (כמו שחט רוב שנים) אך בדרך כלל אינו יכול להרכין]:

ניתן לקבל את סיכומו 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

רפ"ט ותוספות ד"ה לא צריכא בנכסים שנפלו ליה כשהוא גוסס. ופי' בקונטרס דאי לאו דהימניה
קרא לאב להכירו משום מגו דאי בעי מיתבא ליה מי לא יהיב ליה לא קא זכה בהו ... דקסבר
מתנה דגוסס לא מהניא אבל היכא דבא מטעם בכורה מהניא ולהכי נקט כשהוא גוסס ולא
נקט בנכסים שנפלו לאחר מיתה דהא ודאי אפי' בתורת בכורה לא מהני ליה דיבוריה דאין
הבכור נוטל בראיו כבמחזקת וכמו כן יש מדקדקים **דגוסס שרמז לכתוב גט לאשתו אין**
כותבין דגוסס אין מעשיו כלום וקשה דבמסכת שמחות (פ"א) אמרין הגוסס הרי הוא כחי לכל
דבריו. נדרו נדר והקדשו הקדש ומיהו ההיא יש לדחות דהתם היינו דוקא בנדר והקדש